

AUTOMATISKE MASKINER I GARTNERIBRUGET

TJEKLISTE

BAR Jord til Bord

Forord

Branchearbejdsmiljørådet (BAR) Jord til Bord udgiver en vejledning om automatiske maskiner. Den giver anvisning på, hvordan arbejdsmiljøet inddrages ved indkøb, installation og drift af automatiske maskiner til gartneribruget.

BAR Jord til Bord består af repræsentanter fra arbejdsmarkedets parter og er oprettet i henhold til Arbejdsmiljøloven. Rådet har blandt andet til opgave at informere og vejlede om arbejdsmiljøforhold.

BAR Jord til Bord har nedsat Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg som permanent udvalg. Dette udvalg beskæftiger sig med arbejdsmiljø inden for brancheområderne landbrug, skovbrug, gartneri og anlægsgartnere. Udvalgets sammensætning, formål og opgaver fremgår af BAR Jord til Bords hjemmeside www.barjordtilbord.dk.

Denne tjekliste er udarbejdet af Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg i samarbejde med Videncentret for Landbrug.

Arbejdstilsynet har haft vejledningen til gennemsyn og finder, at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljølovgivningen. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen, som den foreligger og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område. Herudover tages der forbehold for den teknologiske udvikling.

For Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg:

Vagn Henriksen, Fagligt Fælles Forbund, 3F

og

Johnny Ulf Larsen, Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere

Tjekliste

Denne tjekliste er et praktisk værktøj til virksomheder, der planlægger at indkøbe nye maskiner.

Tjeklisten er fortrinsvist rettet mod virksomhederne inden for gartneribranchen, men importører og leverandører kan med fordel drage nytte af indholdet, da en del af ansvaret påhviler dem.

Ifølge dansk arbejdsmiljølovgivning må man ikke tage en maskine i brug med mindre den er sikker. Det er således ikke nok, at leverandøren gennem dokumentationen og CE-mærkningen har erklæret maskinen sikker.

I tjeklisten er der hjælp til at vurdere de forhold, der er relevante under såvel indkøbs-, installations- som driftsfase.

Tjeklisten er et værktøj, som indkøber eller gruppen bag indkøberen kan anvende til at kortlægge forhold om arbejdsmiljø, som er afgørende for at opstille en kravspecifikation til leverandøren samt krav til installation, reparation, drift og service.

Tjeklisten er hentet fra Vejledning ved indkøb, installation og drift af "Automatiske Maskiner i Gartneribruget". Vejledningen oplyser ejeren, indkøberen og brugeren om, hvilket fokus der skal være på arbejdsmiljøet i og omkring de automatiske maskiner, så de ikke forårsager sundheds- eller helbredsskader på den eller de operatører, der betjener maskinerne.

Vejledningen kan hentes på www.barjordtilbord.dk.

Den indeholder en gennemgang af de faktorer, som en bruger og indkøber skal forholde sig til ved indkøb af nye maskiner.

Tjekliste • Indkøb

Eksempel på tjekliste før indkøb af ny maskine i gartneribranchen

Tjekliste - før indkøb af ny maskine i gartneribranchen

Maskine	Fabrikat	Type	Udfyldt af	Dato

Overvejelser før anskaffelse af en ny maskine

Tag udgangspunkt i virksomhedens erfaringer, ønsker, APV, indkøbspolitik og arbejdsmiljøpolitik.

	Mere viden ønskes	Bemærkninger, idéer og krav til nye maskine
1.0 GENERELT		
1.1 Har virksomheden en plan for indkøb? <ul style="list-style-type: none"> - Opgave- og ansvarsfordeling. - Ressourceplaner og budgetter. - Information i virksomheden. - Firmakontakter. - Inddragelse af eksterne kompetencer.		
1.2 Har virksomheden en plan for arbejdsmiljøet i APV'en? <ul style="list-style-type: none"> - Ved ændring af systemer og arbejds gange. - Praktis for udnyttelse af sikkerhedsorganisation. - Involvering af medarbejdere for anvendelse af eksisterende ressourcer.		
1.3 Er operatørerne involveret i indkøbet? <ul style="list-style-type: none"> - Inddrag direkte berørte medarbejdere. - Mindst de, som skal betjene maskinen. - Og de, der har den praktiske erfaring.		
1.4 Kan maskinen besigtiges under drift på anden virksomhed? <ul style="list-style-type: none"> - Leverandørens referenceliste. - Praktisk drift kan vise forhold, man ikke kan forudsige. - Høre om andre brugeres erfaringer.		
1.5 Får indførelse af ny teknologi indflydelse på organisering og bemanning? <ul style="list-style-type: none"> - Oplæring i arbejdsopgaver. - Ændringer i arbejds gange. - Oplæring i nye arbejdsprocesser. - Frigørelse af ressourcer.		

	Mere viden ønskes	Bemærkninger, idéer og krav til nye maskine
2.0 MASKINSIKKERHED		
2.1	Er maskinen CE-mærket og i overensstemmelse med... <ul style="list-style-type: none"> - At's bekendtgørelse om Indretning af tekniske hjælpemidler? - At's bekendtgørelse om Anvendelse af tekniske hjælpemidler? 	
2.2	Er der behov for nødstop på maskinen? <ul style="list-style-type: none"> - Hvor skal den/disse placeres mest hensigtsmæssigt? - Hvem har ansvaret for montering og afprøvning? 	
2.3	Hvordan virker styresystemet, og hvem har ansvaret for tilslutning og afprøvning? Leverandør, køber eller bruger?	
2.4	Er der dansk brugsanvisning med forståelig information om installation, brug, vedligeholdelse, rengøring og reparation?	
2.5	Er der farlige dele, og hvilke beskyttelsesanordninger leveres?	
3.0 STØJ		
3.1	Har virksomheden en politik vedrørende støj? <ul style="list-style-type: none"> - Angiver leverandøren en specifikation på maskinens støjniveau (støjdata). - Ingen ansatte må udsættes for en støjbelastning over 80 dB(A) beregnet over 8 timers arbejdsdag. - Ved værdier over 80 dB(A) skal der bæres høreværn. 	
3.2	Har I/du foretaget vurdering af akustik, støj og støjdæmpning? <ul style="list-style-type: none"> - Mange hårde overflader øger støjniveauet. - Kan maskinen give generende støj andre steder i virksomheden? - Kan maskinen leveres tilstrækkelig støjdæmpet? 	
4.0 ERGONOMI		
4.1	Kan fysiske belastninger afhjælpes med maskinen? <ul style="list-style-type: none"> - Nogle maskiner kan leveres/udbygges, så operatørens arbejde er mindre belastende, men i større grad består i overvågning og kontrol. 	
4.2	Kan manuelt arbejde foregå i hensigtsmæssige arbejdsstillinger på den nye maskine? <ul style="list-style-type: none"> - Det er vigtigt, at operatøren kan opretholde en hensigtsmæssig arbejdsstilling ved maskinen, så unødige belastninger og nedslidning undgås. - Kan arbejdshøjden eventuel justeres? - Kan rækkeafstande eventuelt varieres? 	

	Mere viden ønskes	Bemærkninger, idéer og krav til nye maskine
5.0 KEMISKE FORHOLD		
5.1 Overvej om den nye maskine udvikler sundhedsskadelige dampe, aerosoler eller støv, som medfører ændrede krav til udsugning eller placering heraf.		
6.0 INSTRUKTION		
6.1 Overvej hvordan en hensigtsmæssig instruktion af operatørerne skal foregå? <ul style="list-style-type: none"> - Skal leverandøren instruere? - Skal der være en "superbruger" der kan instruere kommende operatører? 		
6.2 Hvordan instrueres de ansatte, som skal vedligeholde og/eller rengøre maskinen?		
6.3 Er der behov for personlige værnemidler? <ul style="list-style-type: none"> - Leverandøren skal oplyse om det nødvendige udstyr. - Personlige værnemidler skal stilles til rådighed. 		
7.0 ARBEJDSSTEDETS INDRETNING		
7.1 Hvor meget plads er der til rådighed til maskinen? <ul style="list-style-type: none"> - Højde, længde og bredde. - Frihøjde, -længde og -bredde. - Friplads til operatørens funktionsområde. 		
7.2 Opstår der niveauforskelle, som kan udgøre en risiko for fald? <ul style="list-style-type: none"> - For eksempel mellem gulv og platform for betjening. - Forebyggelse af faldulykker. - Maskinens stabilitet under funktion. 		
7.3 Andre arbejdsmiljømæssige faktorer? <ul style="list-style-type: none"> - Belysning ved arbejdet ved maskine. - Indeklima omkring maskinen som ventilation, trækgener mv. 		

Tjekliste • Instruktion

Eksempel på tjekliste for instruktion af medarbejdere

(Tjeklisten skal tilpasses medarbejderens ansvarsområde og kan udvides/afkortes i forhold til nedenstående eksempel)

Instruktion af medarbejder ____ (navn) ____ i daglig betjening af (maskine)

Emne	Indhold	Gennemført dato (sign.)
Gennemgang af maskinens funktion generelt	Beskrivelse af, hvad der skal gennemgås.	
Udpegning af særlige risikomomenter	Beskrivelse af særlige risikomomenter og hvorfor.	
Instruktion i maskinens daglige betjening	Betjeningsvejledning Mål: Medarbejderen skal demonstrere, at han/hun selvstændigt kan betjene maskinen i de situationer, der hører under pågældendes ansvarsområde.	
Identifikation af nødstop og procedurer ved stop og start	Beskrivelse af maskinens nødstop samt procedure ved start og stop. Mål: Medarbejderen skal demonstrere, at han/hun kan udpege og betjene nødstop, samt starte og stoppe maskinen i henhold til gældende procedure.	
Gennemgang af procedure ved driftsstop eller driftsforstyrrelser	Beskrivelse af, hvad medarbejderen selv må foretage sig ved driftsstop og driftsforstyrrelser, samt hvem der skal kontaktes, hvis problemet ikke kan løses inden for medarbejderens kompetenceområde.	
Dagligt tilsyn og rengøring	Beskrivelse af, hvad der skal føres tilsyn med, og hvad og hvordan daglig rengøring foretages.	
Særlige forhold	Beskrivelse af særlige forhold, for eksempel at overvåge antal timer maskinen har været i drift i forhold til service og vedligehold.	

Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg
Agro Food Park 13
8200 Aarhus N
Mail: barjordtilbord@gls-a.dk
Telefon: 87 40 34 00

Arbejdstagersekretariatet
Kampmannsgade 4
1790 København V
Mail: barjordtilbord@3f.dk

www.barjordtilbord.dk

BAR Jord til Bord